

TRIBUNA

REVISTĂ POLITICĂ ȘI CULTURALĂ

APARE SUPT ÎNGRIJIREA D-LOR :

D-r Constantin Buceșan, D-r Onisifor Ghibu și Gheorghe Popp

CUPRINSUL :

I. Ursu	România și Ardealul
Zaharia Bârsan	Amurg de toamnă (poezie)
C. R. Munteanu	Un vis ucis...
M. Strajan	Amintiri dela Societatea Transilvania
Laurian Gabor	Prisonier la ruși
P. Donca-Manea	Realitate și ideal
Al. Al. Leontescu	Trei cruci... (poezie)
I. V.	Scrisoarea unui țaran român din Serbia
Roman	„Zile de campanie” de Al. L. Moldovanu
„Tribuna”	Un gest de demnitate românească

CRONICI :

Christos a înviat!—D-l N. Iorga și bugetul.—Supărarea d-lui Guriță.—Deputați mireni în dieceza Caransebeșului.—Demisia d-lui Gala Galaction.—Căderea Trebizondei.—Interzicerea alfabetului cirilic în Serbia.—Pentru orfelinatul din Sibliu.—Școala lenei.—Moartea unei femei vrednice.—Anunțuri și Anunțuri și Anunțuri.—Invățătorii refugiați.—Congresul Ligii culturale.—Olimpia și Zaharia Bârsan, societari ai Teatrului Național.—Intrevederea Burian-Bethmann-Holweg.—Universitatea din Cernăuți.—Ziarul unui Pierde-Vară.—Un simptom din Ardeal.—„Pe două tablouri”.—O ligă contra luxului excesiv.—Copilărie franțuzită.—Revista Bucovinei.—Concertul d-nei Lucia Cosma.—Cronici mărunte.—Pentru abonații «Tribunei».

REDACȚIA :
Str. Grațioasă, 13
BUCUREȘTI

ADMINISTRAȚIA :
SOC. AN. „RAMURI”
Strada Liceului No. 5
CRAIOVA

S'a pus sub tipar

ECONOMIA COMERCIALA

SAU

CUM SE FACE COMERTUL

Traducere din nemțește de

TIBERIU ER. CONSTANTINESCU

Un volum de 500 de pagini **LEI 10**

Cuprinde :

Toate ramurile și felurile comerțului; rolul și poziția comerțului mondial; teoriile relative la arta de a cumpăra și vinde; îndrumări la timpul cât trebuie să stea mărfurile în magazine; cât de mari trebuiesc să fie cheltuețile de administrație în comparație cu deverul anual; ce este și cum trebuie mărit deverul; cum se atrage clientela.

Tratează apoi :

Cooperativele, societățile de consum, sindicatele, cartelurile, trusturile; bursele cu jocul lor, comerțul de speculă, efectiv și de report; arbitrajele, devizele cu calculul și comerțul lor.

Insfârșit :

Ce sunt reclamele; ce e concurența leală și neleală, cum apare și cum se combate; ce este conjectura sau posibilitățile de a exploata epocile favorabile și de a înlătura pe cele nefavorabile în comerț.

Necesar pentru negustori, funcționarii de bancă și din comerț, studenții academiei comerciale și elevii școalelor de comerț.

„TRIBUNA“

REVISTĂ POLITICĂ ȘI CULTURALĂ SĂPTĂMÂNALĂ

ROMÂNIA ȘI ARDEALUL

Din momentul în care Bismarck a considerat că e în interesul Germaniei ca să favorizeze elementul unguresc din monarhia vecină, soarta Românilor din Ardeal avea să fie hotărâtă. Pentru a putea domina sferile din Viena, marele om de stat a înțeles ajutorul pe care îl pot oferi Ungurii Germaniei, în cazul când li se vor încredința frânelor Monarhiei Habsburgice. Descendenții lui Arpad fiind în minoritate ca număr față de celelalte neamuri din Ungaria, erau avizați cu desăvârșire la sprijinul Germaniei, pentru ca să poată conduce Ungaria exclusiv după interesele lor. Ei aveau să fie în consecință elemente docile față de Berlin. Interesul reciproc a făcut astfel ca dela 1870 incoace să se stabilească o strânsă legătură între Pesta și Berlin, legătură care avea să influențeze asupra destinelor neamurilor slavo-latine din monarhie și asupra viitorului statelor din vecinătatea Austro-Ungariei.

Cea dintâi urmare a strânselor raporturi dintre Pesta și Berlin a fost încredințarea conducerii monarhiei ungurului Andrassy, care avea să îndrumeze politica externă după sugestia marelui Cancelar dela Berlin. Acesta a îndreptat privirile Vienei în spre orientul balcanic, cu scopul ca să o facă să părăsească cu totul terenul din apus ocupat acum de Germania. Politica lui Andrassy avea să consistă astfel în păstrarea dualismului austro-ungar, ceea ce nu se putea decât prin favorizarea elementului ungaro-german în interior, iar în exterior prin aducerea statelor vecine slavo-latine în sfera monarhiei pentru a fi ținute în imposibilitate de a face vr'un rău monarhiei. În consecință la congresul din Berlin (1878), cu ajutorul lui Bismarck, Andrassy a isbutit să facă ca Serbia să cadă sub influența Vienei, iar România să fie îndușmănită cu Rusia din cauza Basarabiei, pe care Andrassy o oferise în secret cu doi ani mai înainte Rușilor, ceea ce nu l'a împiedecat, firește, să îndemne prin diferite mijloace guvernul din România ca să nu trateze cu Rușii, ci să li se opună din toate puterile. Intriga lui Andrassy în chestia Basarabiei

a făcut astfel ca să se stabilească un părete de gheață între București și Petrograd, fapt care a fost considerat cu drept cuvânt de Andrássy ca cel mai mare succes diplomatic din toată cariera lui politică. Urmarea firească a răcelii României față de Rusia, a fost căderea acesteia în mrejele Vienei, condusă de Unguri, (1883).

Din acest moment raporturile României față cu naționalii ei din Ardeal au fost cât se poate de puțin părintești, din cauză că Ungurii vedeau în ori-ce legături mai intime dintre București și Ardeleni un mijloc de minare a situației lor privilegiate. Fiind un stat mic pe lângă Austria și Germania, atât de strâns unite prin intermediul elementului unguresc, România a crezut că trebuie să aibă o atitudine rezervată. Ea a renunțat cu totul la salvarea elementului românesc de maghiarizarea, urmărită cu complicitatea Vienei și Berlinului, căci la București și-a făcut loc tot mai adânc ideea că o Ungarie puternică e necesară pentru a apăra Europa și România de pericolul slav. Gogorița acestei primejdii slave, lansată de Viena, a dominat până în vremurile din urmă cereurile din România, cari au uitat că rolul țării față de Ardeleni avea să fie acela pe care l'a avut față de Italiani, Piemontul, iar față de Germani Prusia. Guvernele din România au dus o politică de renunțare națională, o politică sugerată în cele mai multe rânduri de inși dușmanii noștri seculari, cari aveau de câte-va decenii frânele politice externe în mână.

Astfel a fost un mare triumf pentru Unguri să obțină ca regele României să facă vizită împăratului Frantz Josef în capitala statului, în care Români erau condamnați la maghiarizare, în un moment când fruntașii români gemeau în temnițele din Seghedin, din cauză că s'au adresat împăratului să le facă o soartă mai bună. De asemenea a fost un mare succes pentru protejații Vienei și ai Berlinului să vadă cu acea ocazie pe pieptul procurorului, care a vârat pe fruntașii români în închisoare, pusă decorația României.

Acelaș bărbat politic român, care a comis aceste fapte, cari rămân unice în istoria omenirii, și-a continuat sistemul politice sale destructive naționale prin formarea unui partid printre Români din Ungaria, care avea să fie un instrument de distrugere a solidarității române și să ajute în mod indirect pe dușmani să-și ajungă scopurile lor. Când s'a încheiat acum câți-va ani, convenția economică austro-română, guvernul României n'a esitat să facă Ungurilor plăcerea, ea să lovească în elementul român dela graniță, care avea strâns legături economice cu Ro-

mânia, formând trăsătura de unire, care era un spin în ochii celor dela Pesta.

Această atitudine a guvernelor române a produs o completă desorientare în Ardeal. În naivitatea lor Ardeleni au crezut în ajutorul sincer al sferelor române și au neglijat să caute mântuirea în ei înșiși organizându-se ca să devină o forță, capabilă să țină piept conspirației dintre guvernele puterilor din Tripla Alianță. Aceasta a avut ca urmare că marile evenimente ce s'au desfășurat în anii trecuți au găsit nepregătiți atât pe Români din Ardeal, cât și sferele din România. Ele au avut însă darul că au făcut să cadă masca și să desvălue greșelile trecutului. Țara întregă a înțeles aceste greșeli și prin entuziasmul arătat și sacrificiile pe cari s'a declarat gata să le facă, a voit să spele trecutul adunând pe Ardeleni sub steagul tricolor. 1

I. Ursu

Profesor universitar

AMURG DE TOAMNĂ

*Pădurea doarme dusă 'n ceață
Țesându-și visul ei pustiu...
Un zâmbet rece se resfață
Pe tot ce-a fost odată viu!...*

*Și 'n moarte străluciri de lună
Atâta liniște-i acum.....
Pământul par'c'ar sta să spună
O taină cerului de fum.....*

*Pe-un lac se plimbă 'ngălbenite
Grămezi de foi ce bat spre mal
Ca niște vise rătăcite
În calea lor spre ideal!...*

Zaharia Bârsan. 1

UN VIS UCIS...

Nu suntem, noi refugiații, cu desăvârșire descurajați. Credem și azi în înfăptuirea apropiată a României-mari, căci de nu am mai crede, nici o zi n'am mai sta în țara aceasta. Am pribegi mai departe, spre alte țări, care cel puțin luptă pentru izbânda unei cauze sfinte: pentru dreptate și eliberarea popoarelor subjugate. De ce am mai sta aici, ca să înebunim de durere în ziua când am vedea înmormântarea pe veci a idealului românesc? Prin urmare rămânem numai pentru că încă mai credem în realizarea idealului nostru.

Insa ceceace deplângem astăzi și ceceace va arunca o umbră de tristețe pe fețele noastre, chiar și în cele mai mărețe clipe de izbândă viitoare, este durerea după sutele de mii de frați ai noștri, cari fură lăsați să moară o moarte nedemină, jertfiți pe altarul intereselor ungurești. Această moarte, nu au meritat-o, aceasta ne doare atât de mult și nu știu dacă ne vom putea consola vreodată.

Dar cine e vinovat de martiriul lor? Noi, o spunem pe conștiința noastră, nu suntem vinovați.

Din leagăn ni s'a cântat despre un vis neîmplinit și abia am răsărit, când l-am și înțeles pe deplin. Tot rostul nostru de ieri s'a desfășurat în jurul acestui vis. Câți dintre ai noștri nu sângerară acolo, în cursul vremurilor, pentru izbânda cauzei românești față de streinul asupritor! Câți dascăli ai noștri surghiuniți trecură granița ca să ne pregătească frații pentru ziua unirei celei mari! Credem că am făcut tot ce s'a putut; așteptăm doar să se facă și de dincoace ceva pentru noi.

Deși eram într'o țară modern organizată, care supraveghia mișcările noastre, totuși am mai fi încercut, înainte de război, și teroarea, revoluția, dacă știam că nu va fi zadarnică. Am înțeles însă că semnalul trebuie să ne vină din țara românească—și l-am așteptat să vină.

După campania României în Balcani am presimțit că încurcătura diplomatică viitoare va fi în favoarea noastră, a Românilor de peste Carpați. Când apoi episcopia maghiarizatoare dela Dobrișin a sărit în aer, sufletele noastre au fost pătrunse de un fior

electric dulce, la gândul că frații și-au ațintit ochii asupra noastră și că ceasul mântuirii s'a apropiat.

Cine știe, poate că a venit războiul înainte de vreme, poate că ne-a aflat nepregătiți, căci prilejul de eliberare, așa cum l-am visat noi, l-am scăpat.....

..... Intr'o bună zi ne-am pomenit cu afișe pe pereți, prin care ne chema stăpânirea la război împotriva Serbiei. Am alergat cu toții la garnizoane, ne-am echipat și ne-am înarmat. Dar nimeni dintre noi nu s'a gândit nici măcar un moment la răpunerea Sârbilor, cu cari, mai ales bănațenii, trăiau așa de bine la o laltă. Eram însă ferm convinși că acesta e ceasul dezrobirii noastre, care a sosit.

Nu știu, căci nu am văzut, ce s'a petrecut în alte garnizoane. Știu numai ce s'a petrecut în garnizoana mea și bănuiesc că și la celelalte regimente românești trebuie să se fi petrecut la fel. Acum pot să o spui fără teamă că vor suferi cei de dincolo de pe urma destăinuirii mele, căci tovaroșii mei de atunci s'au prăpădit cu toții.....

O zi ne-am înțeles numai cu ochii, cari se priveau măriți și circumspecți. Apoi, când ne-am văzut cu armamentul pe noi, intelectualii ne-am apropiat unul de altul, încrezători, și așa de bine ne-am înțeles, ca și când de ani de zile ne-am fi consfătuït. În urmă am intrat și printre țărani: sufletul lor era din moși-strămoși pregătit pentru ziua cea mare. Abia ne dam în vorbă cu ei și ne spuneau, strângând arma, cu ochii amenințatori, hotărâți:

— Domnule, numai o detunătură de tun să auzim dela răsarit, că știm noi ce-i de făcut!.....

Pe dânșii îi aveam și erau în acel regiment 98 la sută Români. Șase inși, cari am fi luat conducerea, am plănuït cum să dăm semnalul în miez de noapte, să ocupăm cazărmile, să rupem firele de telefon, să stricăm calea ferată din spre L. și să ne fortificăm, ca să nu poată veni la timp, împotriva noastră, artileria ungurească.

Acele câteva zile de conspirație dela început, au fost cele mai emoționante și mai mărețe zile din viața mea, cum n'am mai avut nici pe câmpul de luptă și nu știu dacă voi mai putea să

am vreodată. Ni se părea că soarta întregului neam românesc este în mâinile noastre și instinctul atavic ne făcea să tremurăm de fericire la gândul că vom fi părtași, cu sângele nostru, la mărirea neamului.

Din România însă nu mai primim nici o știre, ca să luăm hotărârea. Abia după câteva zile, când eram gata de plecare, am auzit într'o seară că ne-a venit solia. Era un bun prieten care luase parte la cursurile din Văleni și s'a înapoiat. L-am căutat și l-am întâlnit o ceată, în întunecul nopții, pe locul zis „Cătana moartă“, afară de oraș, locul care a și rămas simbolul pieririi fără rost a cătanelor.....

O vreme prietenul nostru dela care așteptam cuvântul hotărâtor, a stat fără vorbă. Apoi ne-a vorbit, cu glas îndurerat:

— Fraților, în România nu e bine.... Am auzit că d-l Iorga a venit plângând de la Consiliul de Coroană.... Nu că rămân pe loc, dar e teamă că vor merge cu nemții.... Și poate că așa vom lupta alături de ei....

Cuvintele lui ne-au trăznit. În aceea noapte chinuită—Dumnezeu ne iartă—poate că ne-am blestemat ursita neamului și frații rătăciți.

Ne-am gândit atunci să dezertăm în masă. Da, am fi putut trece munții—eram doar cale de patru zile până la graniță—un regiment întreg, patru mii de oameni înarmați și sperați. Dar atunci au mai sosit câțiva din România și ne-au spus că pe ei autoritățile românești i-au îndemnat să răspundă la mobilizarea ungară; iar pe cei ce trec dincolo îi închid în tabără ca pe hoți. Au auzit și țărani, au văzut că sunt amăgiți și nu mai aveau încredere în noi.

Atunci am înțeles că visul nostru de veacuri s'a prăbușit.

Acele câteva zile de la începutul războiului au fost singurul moment când se putea realiza idealul național în toată grandoarea lui, așa cum l-am visat noi: să luăm parte activă la un măcel mai groznic decât cel de până acum, să murim cu toții, însă numai pentru izbânda cauzei noastre sfinte. Mintea noastră nu a putut înțelege de ce nu s'a făcut așa; doar o constatare tragică am avut: că tot ce am știut și am așteptat în momentul suprem dela frații din România, a fost o minciună. Atunci ne-am supus,

mai bine zis ne-am umilit, am tăcut și am plecat pe câmpul de luptă, pentru apărarea intereselor străine.

O singură dată am mai pus la cale să ne predăm Sârbilor două companii, ca să nu mai luptăm împotriva lor și să murim în zadar. Dar Sârbii nu ne știau cine suntem și nu credeau neamțului afurisit. Cu toate semnalele ce le-am dat, au tras în noi și nu ne-au primit. Aceasta ne-a fost ultima încercare, după care ne-am lăsat în voia sorții, târați pe toate fronturile, carne de tun. Numai norocului îi datorăm viața, cei puțini cari am supraviețuit, prizonieri ori refugiați.

Sărbătorind Paștile roșii, de astădată în țara neutrală a fraților mei, m'am spovedit cu sufletul curat și pe conștiință, că e nevinovat sângele fraților noștri ce s'a vărsat.

Când istoricul imparțial va clasifica odată popoarele după năzuințele lor spre mai bine, să știe că Românii din Dacia veche, ținuși veacuri în robie, au avut un ideal mareț: să-și câștige libertatea și să se alipească patriei mume prin sfortărea lor proprie și numai cu concursul determinant al fraților lor din regatul liber. Că acest vis al nostru nu s'a îndeplinit așa, cum trebuia să fie—deși mai credem că se va îndeplini în alt chip — și că cei ce erau să se jertfească cei dintâi pentru el, azi nu mai sunt — a noastră e durerea nesfârșită.

De aceia, când toată țara prăznuște simbolul învierii morților în ziua de apoi, dați-ne voie nouă ca, retrași în cămăruțele noastre de pribegi, unde de atâta vreme ne sbuciumăm pentru cucerirea cel puțin a Ardealului pustiu — în această zi de sărbătoare să deplângem visul nostru mareț, visul nostru ucis, peste mîile de cadavre ale fraților noștri sacrificați, cari nu vor mai învia niciodată!...

Cassian R. Munteanu

AMINTIRI DELA SOCIETATEA „TRANSILVANIA“

În 3/15 Maiu 1867, câți-va studenți ai universității din București, împreună cu alți tineri, funcționari și negustori, originari parte din Transilvania, parte din România, ne întrunirăm în sala unui restaurant din strada Berzei, ca să serbăm aniversarea acestei zile. Erau de față, pe cât mi-aduc aminte, studenții Ioan Tacit, cel mai zelos naționalist între noi, Ioan Stinghe, Axente Petruț, Constantin Torturatu, I. Corvin, farmacistul Țura, tânărul comerciant Vasile Orghidan, mai târziu cassierul acestei societăți, Nicolae Preda, secretarul gimnaziului Matei Basarab, I. V. Moldovan, E. Crișanu, G. Comșa, Dionisiu Precup, funcționar la Curtea de cassațiune, și mai târziu cel mai activ și aproape perpetuu secretar al societății „Transilvania“.

Cu acest privilegiu, Precup făcu propunerea, să înființăm o societate pentru ajutorul tinerilor, cari vin din Transilvania în România. —Foarte bine, răspund eu, să înființăm societatea, însă nu pentru acei ce vin în România, ci pentru tinerii, cari după terminarea studiilor, vor rămâne în Transilvania pentru susținerea românismului de acolo.

În dezbaterea ce urmă asupra acestei propuneri, eu rămăsesem în minoritate, pentru că scopul societății, cum o voiam eu, se părea prea mare pentru puterile noastre, ale tinerimei. Însă comunicându-se pe urmă această idee fericitului întru memorie Papiu Ilarianu, pe atunci procuror general al înaltei Curți de cassațiune, dânsul o găsi binevenită, și, ales fiind presidentul acestei societăți, a condus-o cu mult devotament până la sfârșitul vieții sale. În adunările dela 23 și 30 Iunie, în localul gimnaziului (pe atunci) Matei Basarab, sub presidenția acestui iubit și respectat mentor al tinerimei, societatea s'a constituit definitiv sub numele de „Transilvania“, și cu scopul de a strânge legămintele de frăție între jumimea studioasă din toate părțile României, venind de astădată în ajutorul studenților români din Transilvania și părțile ei, prin cari se înțelegeau Banatul, Crișiana, Maramureșul, și chiar Bucovina, căci și de acolo a avut societatea bursieri. Iar în art. 4 al statutelor se exprimă dorința societății, „ca cei ce vor studia cu ajutorul ei, după terminarea studiilor să continue a servi românismul în partea locului“.

Societatea începe activitatea sa la 1 Iulie 1867, și până la următoarea adunare, în 22 Oct. 1867, tot în gimnaziul Matei Basarab, ea număra 421 de membri, și avea un fond de 12.286 lei vechi și 25 p. Pe lângă membrii dela început, la adunările ei așteptau deputați, senatori, profesori și alți truntași. După numărul și numele persoanelor marcante, cari se făceau membri și din cari unii figurau și în comitetul societății, se vede încrederea,

iubirea și stima de care se bucura această societate dela începutul ei, mulțămită autorității și prestigiului persoanelor care se aflau în fruntea ei. Astfel, printre tineri ca Dionisiu Precup, I. Tacit, Dimitrie Laurianu, I. Procopiu-Dimitrescu și alți studenți, vedem figurând în comitet oameni ca Petre Cernătescu, profesor universitar, meritosul scriitor V. A. Ureche, profesor universitar și director al ministerului cultelor, renumitul filolog și istoric B. P. Hasdău, Aron Florian, G. Misail, director al ministerului de justiție, Petre Grădișteanu, mare proprietar, A. F. Robescu, distinsul comerciant Martinovici, multă vreme cassierul societății, și a. Iar organizatorul, conducătorul și presidentul societății a fost până la moartea sa A. Papiu Ilarianu.

O vie mișcare s'a început atunci în toată România, pentru sprijinul acestei societăți. Se organizau în folosul ei conferințe și serate artistice și literare, se dau baluri și reprezentațiuni teatrale. Ea fu întâmpinată cu însuflețire de toate ziarele din țară, și menționată cu laude de ziarele streine. Mai multe consilii județene și comunele începură a vota stipendie pentru studenții români de peste Carpați. Atunci presidentul nostru făcu un apel către toate consiliile județene și municipale din țară, ca în loc de stipendie, a căror soartă atârnă de bugetele anuale și deci erau nesigure, să voteze subvențiuni pentru societatea Transilvania, căci ea capitalizează veniturile sale, și dă stipendie numai din procentele acestui capital, care rămâne neatins și crește mereu atât din cotizățiunile membrilor cât și din a zecea parte a procentelor de subvențiuni, donațiuni și alte venituri.

Consiliul municipal al Bucureștilor a votat atunci 6000 (șase mii) de lei noi pentru fondul societății noastre; consiliul județean de Ilfov aproape trei mii de lei, și alte consilii asemenea.

Intre toți s'a distins prin mari merite pentru societate regretatul Alexandru Lupașcu, atunci prefect al județului de Covurlui. D-sa, în scris și viul graiu, a făcut cea mai întinsă propagandă, nu numai în județul său, ci și în alte județe și orașe. Doamnele române, în entuziasmul lor, își vindcau în folosul societății inelele, cerceii, convinse de zelosul apostol al Transilvaniei, Alexandru Lupașcu, că asemeni podoabe sunt un rest de barbarie din epocile preistorice. Văzând că societatea trebuie să dea 1200 de lei noi cassierului (Iarcu), ales după Martinovici, d-l Lupașcu s'a oferit a purta gratuit această sarcină, și a purtat-o 32 de ani, dela 1868 până la 1900, cruțând astfel societății un capital de peste 40.000 de lei noi. Pentru aceste merite, d-sa a fost numit dela început primul president de onoare al societății. La urmă a fost căți-va ani și president activ, după încetarea din viață a venerabilului A. Tr. Laurianu. Și când s'a retras din cauza sănătății și vârstei înaintate, societatea, la adunarea din 6 Mai 1901, ținută în localul Societății pentru învățătura poporului român, într'o ședință

festivă, i-a oferit o medalie de argint într'aurită, având pe o parte portretul sărbătoritului cu o inscripțiune omagială, iar pe revers columna lui Traian, care se află sculptată și pe sigilul societății. Cinci sute de exemplare în bronz ale acestei medalii s'au împărțit și membrilor societății.

A. Lupașcu, împreună cu George Misail, fost director al ministerului de justiție și secretar al ministerului domeniilor statului, membru fondator împreună cu A. Lupașcu al Societății pentru învățătura poporului român și al Societății macedo-române, înființate în acelaș timp cu societatea Transilvania și cu societatea academică română, devenită pe urmă Academia română,—acești doi bărbați au fost cele două colonne principale ale societății Transilvania. Ca niște zeloși apostoli ai ei, au susținut-o și au propovăduit-o până la sfârșitul vieții lor. Amândoi au fost aleși în fiecare an vice-presidenți, și în urmă presidenți ai acestei societăți.

Presidenți de onoare au fost numiți, încă în adunarea dela 12 Maiu 1868, ținută în localul gimnaziului (pe atunci) Mihaiu Bravul, fosta casă Cornescu, și următoarele persoane: I. Eliade Rădulescu, presidentul societății academice române, Timoteiu Ci-pariu, A. Treboniu Laurian, mitropolitul baron de Șaguna, fost president al Asociațiunii transilvane; Vasile L. Pop, presidentul acelei Asociațiuni și president al Curții de casațiune din Austro-Ungaria; episcopul Ivanovici, president al societății literare din Arad; G. Hurmuzachi, president al societății literare din Bucovina.

Junimea studioasă din Viena, din Blaj, din Buda-Pesta, trimiseră comitetului nostru salutări și scrisori de recunoștință. Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român, cu reședința în Sibiiu, i-a trimis asemenea o adresă de mulțămire pentru puternicul sprijin dat acestei asociațiuni, între mijloacele căreia unul din cele mai de căpetenie e ajutorul tinerimei studioase prin stipendie. Chiar în statutele noastre, art. 40, se prevede, ca în caz de a se desființa societatea, fondul ei să treacă la Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român de peste Carpați. Mai târziu, guvernul austro-ungar, gelos de înaintarea în cultură a Românilor, a oprit Asociațiunea de a primi ajutoare de peste Carpați și de a mai avea vre-o legătură cu societatea Transilvania.

Această societate însă a continuat a crește și a înflori, mai ales sub guvernele liberale ale țerii. I se făceau donațiuni și subvențiuni. Camera legislativă, în ședința dela 13 Ianuarie 1869, votează o subvențiune de 14 mii de franci pentru mai multe societăți culturale române, din cari revin societății Transilvania 6 mii. Marele proprietar din Craiova, Opranu, dărucește cinci sute de galbeni, plătibili în rate anuale. General Adrianu, fost și president al acestei societăți, îi face o donațiune de trei mii de franci, mărită în urmă prin un adaus de către d-na Elena General Adrianu, sub numele de „fondul Adrian“. Consiliile comunei Craioava și județului Doljiu prevedeau în fie-care an în bugetele lor sume însemnate

pentru Transilvania, grație mai ales deputaților Craioveni și în special lui G. Chițu și Stolojanu, cari mijloceau și alte venituri societății, prin colecte, concerte și reprezentațiuni teatrale.

Până în Aprilie 1901, fondul societății s'a urcat la 228 de mii de lei noi. Se împărțiau la început stipendii, câte trei, patru și mai multe, numai studenților universitari. Dela o vreme, văzând comitetul că prin stipendii mari nu se ajunge în destul scopul societății, căci mulți din bursierii ei după terminarea studiilor treceau în România, negăsind teren de activitate în patria natală, a modificat statutele în înțelesul de a se ajuta mai mult industria și meseriile. Se împărțeau cea mai mare parte din procentele capitalului ca mici ajutoare pentru ucenici, sodali sau calfe de maeștri de meserii. Pentru asemenea ajutoare și pentru stipendii universitare s'au cheltuit, după anele societății, până la 1901, în total 314.000 lei noi.

Ziua de 3/15 Maiu se serba la început pe fie-care an ca în-côită aniversară: a marelui adunări dela 1848 dela Blaj, și a înființării societății. Prima serbare, la care am luat și eu parte, s'a ținut la 1868, în grădina Alexiu dela șoseaua Kiseleff. A fost o minunată petrecere, care a ținut toată ziua, cu jocuri naționale și gimnastice, cu dansuri de salon, căci veniră și multe doamne și domnișoare la această serbare, cu cântece, și la dejun și la prânz, cu foaste și declamări. La dejun, primul toast l'a ținut presidentul pentru jumimea studioasă, din a cărei însuflețire s'a născut această societate. Eu am răspuns presidentului cam în următorii termeni: Numele D-tale, d-le president, ne este scump încă dinainte de a fi cunoscut bine istoria Românilor. Numele D-tale, împreună cu al lui Iancu, Axente, Bărnuz, Laurian, Bariț, Balint și ale altor capi ai mișcării dela 1848 am învățat a le iubi încă ca copii în jurul țerelor noastre; când părinții noștri, întorcându-se dela lucrul câmpului ne povesteau despre grandioasele evenimente ale revoluțiunii din 1848. Azi tot D-ta, în fruntea acestei societăți, ne faci a spera cele mai frumoase rezultate. Iți zicem, dar din adâncul inimelor noastre: să trăești, domnule president!

Tinerii studenți Miron Pompiliu, din Maramurăș, Valerian Urșanu din Râmnicul-Vâlcei, ne-au declamat entusiaste poezii originale. Seara ne-am înapoiat în oraș cu cele mai plăcute suveniruri.

Primii bursieri ai societății, aleși de comitet dintre concurenții din toamna anului 1868, după actele primite, cum se face și acum în fie-care an, au fost Ioachim Drăgescu din Blăjeș, pentru medicină la universitatea din Turin, cunoscut în literatură prin un volum de poezii prin „Noaptea carpatine“, extrase din ziarul Concordia din Pesta, „Pro patria“ și alte scrieri; I. A. Lăpădatu din Colun (Glâmboaca) de lângă Sibiu, pentru literatură și filosofie, și I. Bozocanu, pentru științele tehnice, amândoi la universitatea din Paris, și pe urmă profesori la liceul din Brașov. Lăpădat e

cunoscut în literatură prin un volum de poezii lirice, prin „Albina Carpaților“, o foarte bună revistă literară (1877—1878), și prin un volum de articole sociale și pedagogice, extrase din ziarul politic al lui Aron Densușeanu „Orientul latin“, al căruia a fost unul din primii colaboratori, împreună cu Teofil Frâncu. Înainte de ei au mai fost N. Oncu, fostul director al ziarului „Tribuna“ din Arad, și Octavian Sorescu, bursieri ai societății academice române din București și trecuți pe urmă la societatea Transilvania.

Între alți bursieri ai societății Transilvania au mai fost d. Enea Hodoș, fost profesor în Caransebeș, azi pensionar și ziarist în Sibiu, scriitor român, renumit folklorist, autorul publicațiilor populare „Biblioteca noastră“, în 22 de numere; „Poezii populare“ din Bănat, cu o prefață despre graiul român de acolo; «Schife umoristice», «Cântece bănățene», «Cântece cătănești», n-rii 11, 12 și 13 din «Biblioteca noastră»); și mai nou «Frumoasa din nori», o colecțiune de povești. G. Sârbu, din Bănat, autorul unei istorii a lui Mihaiu Viteazul, premiată de Academia română cu premiul cel mare Năsturel. G. Candrea, repostat în Gratz, autorul însemnatelor publicațiuni „Rotacismul la Moși“ și „Românii din munții apuseni“, împreună cu Teofil Frâncu, și fost redactor al ziarului Dreptatea din Lugoj. Ioan Lăpădatu, fiul lui I. A. Lăpădatu, bursier pentru studiile financiare, azi directorul băncii române de asigurare din Sibiu, înființată în 1913; și alții. Până la 1901 au primit burse dela societatea Transilvania, pentru studii universitare, 32 de tineri, din cari 7 pentru litere și filosofie, ceilalți pentru științele tehnice, comerciale, pentru medicină și drept. Iar ajutoare sau burse necomplete au primit 46 de tineri, la deosebite universități; afară de sumele date pentru meserii.

Societatea există încă și împarte în fiecare an burse și ajutoare numai din procentele fondului său.

În vremea înfloririi sale, adunările societății erau și un fel de conferințe literare. Într'una din primele întruniri îmi veni ideea de a propune, ca să se țină cu prilejul acestor adunări și câte un discurs despre subiecte potrivite cu scopul societății. Aceasta se vede că era dorința mai multora, că propunerea a fost primită cu bucurie. Astfel s'au ținut interesante și instructive discursuri de către dd. G. Mășail, profesorul Lăzărescu, studentul I. Tacit, despre datinele și moravurile poporului român, ș. a. Toate aceste discursuri, împreună cu poeziile recitate, sunt publicate în analele societății, cari pot servi ca prețioase dovezi de mișcarea națională din acea vreme. Primul discurs l-a ținut Hasdeu, în adunarea dela 3 Februar 1868. Cu al doilea m'am însărcinat eu, în adunarea dela 14 Maiu 1868. Președintele nostru, după ce l'a revăzut, l'a trimis ziarului „Românul“, care l'a publicat însoțindu-l de o elogiasă recomandare, ca o profecție a viitorului.

M. Strajan

PRISONIER LA RUȘI

III

In Siberia

(Continuare)

De sfintele sărbători ale Crăciunului, prizonierii pravoslavnici, între cari și vre-o 40 de soldați români, au fost adunați și conduși în sala festivă a unei școli, în mijlocul căreia se ridica un pom frumos și bogat, încărcat cu fel de fel de daruri dela Moș Crăciun.

Aici episcopul Anatol al Tomscului și Altaiului, care a organizat el însuși această serbare pentru soldații noștri drept credincioși, a făcut o slujbă bisericească și a ținut o mică cuvântare despre Nașterea Mântuitorului. Terminând cu acestea, s'au împărțit darurile. Fiecare soldat a primit câte ceva.

Noi, ofițerii slavi, români și italieni, am fost invitați de comandantul nostru la un ceaiu.

Când am trecut pragul sufrageriei și am văzut în fața mea pomul de Crăciun, m'a prins o puternică jale. Intr'o clipă mi-am amintit de serile Crăciunului din anii trecuți. Mă vedeam în mijlocul celor de-acasă.

Ce bucurie aveau bieții mei părinți când de sărbători ne adunam toți membrii familiei din toate unghiurile țării la vatra părintească. Ce bucurie și mulțumire sufletească aveau, când ne vedeau pe toți cinci copii ai lor în bisericuța din satul nostru. Cu ce mândrie ascultau când unul din noi spunea „Tatăl Nostru“, cânta o priceasnă sau citea căzania. Ce mândru călcau alături de noi pe ulițele satului.

Și mă gândeam, în astă seară oare câți mai stau acasă în jurul mesei și în jurul Pomului de Crăciun?

Visarea asta mă furase așa de mult, încât nici n'am observat că toți se așezaseră pe scaune. Soția comandantului m'a trezit din visurile mele, poftindu-mă la masă.

Jur în prejur erau mese încărcate cu fel de fel de fripturi reci, gustări, icre negre și roșii, pești, cozonaci, prăjituri etc., iar în fruntea meselor se ridica maiestos samovarul.

Am amintit, că orice beutură spirtoasă pe întreg teritoriu al

Rusiei e oprit în tot timpul războiului. Gazda casei cu toate acestea a făcut rost de câteva sticle de cognac și diferite licheoruri. Cum nu băusem băuturi spirtoase de când fusesem pe câmpul de luptă, societatea noastră devenia din ce în ce mai animată, mai veselă, așa că nu-i mai recunoșteai pe melancolicii de adineaori.

Doamna a aranjat și o loterie, primind fiecare din noi câte un cadou de pe pomul de Crăciun. Eu am câștigat o tabacheră.

În mediul acesta, lipsit de orice fătărnicie, dar cu multă udătură, toți se simțeau bine, toți erau veseli.

Numai doi băeți negri nu luau parte la veselia și petrecerea comună. Ei stau retrași într'un colț și se sfătuiau și discutau mereu, fără ca să ajungă la vre-o înțelegere. Fetele lor erau îngrijate, aproape palide. Erau nervoși din cale afară. Scoteau mereu cearșornicul, și discutau cu aprindere. Nimeni nu-i băga însă în seamă.

Acești doi tineri era un italian și cu mine. Iacă ce ne frământa :

Cum noi ne găseam de 3 luni în Tomsc, aveam cunoștințe multe și fuseserăm invitați la mai multe familii pe seara de Crăciun. Pretutindeni ne-am scuzat absența, în două locuri însă nu *puteam*. La comandantul nu puteam lipsi, iar într'o familie, unde pe fiște care ne aștepta cu nerăbdare câte-o pefeche de ochi albaștri, nu *voiam* să lipsim.

Invitarea a doua însă trebuia s-o ținem în taină înaintea camarazilor și a comandantului. Eram în mare încurcătură, căci noi le promisesem — crezând că ceaiul comandantului se va isprăvi la ora 10. Făgăduisem să sosim la ora 10¹/₂ cel mult. Termenul se apropia, veselia continua, era chiar în toiul ei și nimănui nu-i trecea prin gând să plece. Eram grozav de nerăbdători și stăteam ca pe ace.

De odată italianul îmi zice: „Eu am o idee, dar trebuie să fim amândoi foarte serioși, să nu ghicească nimeni, că de unde nu, am dat de dracul amândoi.“

„Eu fac pe bolnavul și tu mă conduci acasă. Pe doctorul îl inițiem. El nu spune nimănui, că doar a făcut jurământ când a fost înaintat ca doctor.“

Zis și făcut. Bun actor Italianul. Fără de veste îl văd că răsuște ochii, devine palid, îi vin ametele și se clatină. Eu îndată

ii sar în ajutor. Abia puteam su-mi opresc râsul. Scrâșneam din dinți, îmi mușcam buzele, tușeam, numai ca să scap de râsul mut, care era gata să ne dea de gol. În sfârșit tot m'am putut stăpâni. Doctorul, tot prizonier și el, constată îndată, că nu-i nici o primejdie. Amfitrionii abia acum au observat, se sperie amândoi și așteaptă declarația doctorului. Acesta îi liniștește spunând că i s'a făcut rău de coniac, dar n'are decât să facă o plimbare pe afară ca să-i treacă. Totodată mă roagă pe mine să-l însoțesc. Eu arăt marile mele regrete, îl sprijinesc la mers și ieșim.

Când ne-am văzut pe scară, am dat drum liber râsului, și tunde-o băete ca din pușcă.

* * *

Tot o fugă am ținut până dincolo. Am intrat tiptil în anticameră, încât nu ne-a observat nimeni, afară de servitorul, pe care însă l'am convins să tacă. Am pătruns pe furiș până la ușa salonului, care era acoperită cu două perdele mari. Aici ne-am ascuns noi și am stat multă vreme fără ca să fim observați de cineva și priveam cum petrec cei dinrăuntru.

Era o societate mai mare și foarte animată. Doamnele cu domnii cântau fiind acompaniați la pian, alții dansau, alții adânciți în conversații intime, în sfârșit, toți și toate se simțeau bine și se veselau.

Numai două fetițe cu părul ca aurul lăsat despletit pe spate stăteau triste într'un colț al salonului. Ele nu se interesau de ce se petrece în jurul lor. Și stăteau... amândouă făcute cu ochii albaștri frumoși și ațântiți spre intrare.

Când intrarăm și fețele lor palide se îmbujorară.

Și veseliea ținu până în zori de zi.

Laurian Gabor

(Va urma)

REALITATE ȘI IDEAL

Rezumat din conferința rostită în ziua de 20 Martie la festivalul cercului artistic-literar „Foișorul” din Galați

În viața de toate zilele, omul năzuește neconținut către o situație, pe care o invidiază, când o vede la unul din semenii săi. Evident, nu toți oamenii înțeleg *la fel* această tendință spre mai bine, ci fiecare din ei se manifestă potrivit însușirilor cu care l-a înzestrat natura și în limita mijloacelor prin care s'au desvoltat aceste însușiri. Unii râvnesc o situație materială, care să le asigure bunul trai cerut de organismul ori cărui animal, pe când alții socotesc starea materială numai ca un mijloc, care să înlesnească avântul către culmile gândirii omenești. Care din aceste două năzuinți distinge pe om de celelalte făpturi, procurându-i în acelaș timp o mulțumire durabilă, care să dea vieții adevărata ei valoare? Să vedem.

Un individ din marea mulțime ajunge—după multe străduinți—să-și înjghebe un capital de câteva mii de lei, pe care-i plasează într-o afacere comercială sau își cumpără câteva hectare de pământ, pe care îl recoltează singur. După zece, douăzeci de ani, presupunând că afacerile merg bine, amicul nostru se îmbogățește și devine tot mai însetat de avere. Trăind între oameni robiți nevoilor de tot felul, bogătașul e liber să practice și cămătăria. Nimic nu-l oprește de a da bani cu împrumut—sută la sută,—pentru ca în urmă să-și mărească moșia cu peticile de pământ ale sărmanilor datornici, cărora nu le mai rămâne decât să cerșească sau să apuce în spre cel codru verde, unde le surăde pe respectiva vieții de bandit! Totuși, bogătașii nu se simt totdeauna mulțumiți de situația lor. Chinuți de grija îmbogățirii fără măsură, ei se lipsesc adese ori de plăcerile necesare vieții, numai din dorința de a strânge grămezi de aur, în mijlocul căruia își dau obștescul sfârșit, ca celebrul Hagi-Tudose, descris cu atâta măiestrie de nuvelistul Barbu Delavrancea. Averea milionarului zgârcit, adunată cu strădanie și calcul, trece de obicei la urmașii treziți de-a gata în belșug, părăduindu-se în scurtă vreme după moartea strângătorului, care s'a ales în cele din urmă cu doi coți de pământ, mari și lați, în lăcașul de veci, unde odihnesc și oasele vre-unui cerșetor, ce fusese dat de multe ori pe ușă afară de cucoana „boerului” trecut întru Domnul!

Un copil de oameni nevoiași dintr'un sat oare care, urmează la școala primară ascultând povețele părinților și învățătorului, care-l sfătuiesc să-și încerce norocul la examenul de bursieri în școala Statului. Terminând cursul primar și prezentându-se la examen, copilul reușește ca bursier, cu toate piedicile ce se ivesc în calea unui băiat sărac, lipsit de protecția persoanelor cu influență pe lângă comisia de examinare a candidaților la bursă. Viața de internat, studiile variate, regimul strict și disciplina regulamentului școlar crează din copilul de țăran un element de ordine, înclinat spre analiza tuturilor lucrurilor ce se petrec în jurul său. Din această analiză întreținută și complectată prin cunoștințele căpătate din lectura operelor literare și științifice, el ajunge cu timpul să-și formeze o serie de convingeri personale, în lumina cărora se reflectă mediul înconjurător ca și albastrul cerului într'o picătură de apă. Sufletul său tânăr vibrează de cele mai curate emoții, ori de câte ori se găsește în contact direct cu natura sau în fața unei opere de artă, a cărei contemplare lărgeste orizontul cugetării, înaripând-o spre tainicul infinit! În asemenea clipe omul se simte o forță superioară, care nu stă închisă sub lacătul unei casete de bani, ci colindă cu închipuirea imensitatea spațiului și veșnicia timpului!

Din aceste două exemple rezultă concluzia, că fericirea adevărată constă în satisfacerea cerințelor sufletești, care formează podoaba celei mai superioare ființi din scara zoologică. Îndestularea trebuințelor fizice nu poate da omului mulțumirea complectă, căci plăcerile materiale sunt de scurtă durată și se termină obișnuit cu blazarea individului, pe când cele intelectuale îl înobilează, dându-i putința să-și faurească un *ideal* semin, care să rămâe mai presus de *realitatea* vieții obișnuite.

Tocmai aceste considerațiuni le-am avut în vedere aici cînd ne-am hotărât să înființăm în Galați cercul artistic-literar „Foișorul“, avînd Ța scop:

- a) Dezvoltarea gustului muzical înăuntrul și în afara cercului.
- b) Cultivarea simțului critic literar, prin răspîndirea scrierilor folositoare și combaterea celor periculoase.
- c) Incurajarea talentelor lipsite de mijloace și
- d) Apropierea sufletească între factorii productivi ai poporului românesc.

Pentru atîngerea scopului arătat, cercul organizează serbări

cu producții literare și muzicale, care n'au nimic comun cu se-
ratele dansante organizate de așa numitele „cercuri culturale (!)“,
de care geme orașul nostru. Trăim vremuri prea serioase, pentru
a ne gândi exclusiv la baluri și petreceri, în timp ce sângele ro-
mânesc al fraților de sub stăpâniri străine scaldă și încălzește
granițele țării noastre mai bine de un an și jumătate. Totuși, cred
că nu păcătuim cu nimic față de „idealul național“, dacă, prin
mijlocul distracțiilor instructive, căutăm să ne apropiem sufletește
unii de alții, pentru a lucra cu puteri unite la izbânda unei opere
de cultură edificatoare.

P. Donca-Manea.

TREI CRUCI.....

*Cădea amurgul palid pe culmile 'negrite,
Când sus, pe înălțimea Golgotei sângerate,
Mureau cei trei tovarăși în suferinți cumplită
Pe crucile durerii în aer înălțate.*

*Și stă, tăcut, Divinul cu zâmbetul ertării
Pe fața liniștită de calm 'nțelepciunii,
Alături de pigmeii, ce, 'n taina înoptării,
Se lepădau de noaptea demonică a genunii....*

*Ca trei coloane negre, se ridicau în noapte
Pe muntele Golgotei acele cruci cioplite,
In jurul cărora, singuri, în tălmite șoapte,
Vorbeau aleșii paznici cu sulți ascuțiți.*

*O liniște adâncă dormea pe larga zare
Cuprinsă în tăcerea ce-și murmură sublimul;
Iar, jos, în adâncimea umbrită de 'noptare,
Se odihnea în pace, tăcut, Ierusalimul.....*

A1. A1. Leontescu.

SCRISOAREA UNUI ȚĂRAN ROMÂN DIN SERBIA

Prietenul și colaboratorul nostru, d. Dr. Al. Popovici, care a scris înainte de aceasta cu vre-o 2—3 ani, câteva articole despre Românii din Serbia în ziarele din Capitală, a primit dela un țaran român din Serbia următoarea scrisoare, pe care o publicăm aici ca un document de mare importanță pentru chestiunea noastră națională, întru cât e unica manifestare a sentimentelor țaranelor români de dincolo de Dunăre.

Domnule Doctor,

În ziarele „Viitorul” No. 1750 din data 20 Dec. și „Universul” 356 din 29 Dec. anul trecut am citit discursul Dv. în folosul nostru, al Românilor din Serbia, pentru ce vă mulțumesc din toată inima și sufletul meu românesc. Să trăiți D-le Doctor!

Tot cu această idee mă ocup mereu și eu, încă din anul 1906 și atunci pe timpul expoziției din București am demers la oameni de stat, la D-nii Tache Ionescu, atunci ministru de finanțe; Vlădescu, ministru Instr. Publice; Jac Lahovari, ministru de externe, Papiniu, ministru plenipotențiar la Constantinopol; Lazar Duma, Spiru Haret, Ștefan Greceanu etc. etc. și am căpătat dela dâșii multe făgădueli și vorbe dulci, dar în fapt nimic. Că în curând după aia, se făcuseră rășcoalele la țară, căzu guvernul, muriră D-nii Greceanu, Lahovari, Lazar Duma și mai multe nenorociri, și lucru rămasă baltă.

După toate acele, am mai făcut tot pe aseuns și prin mare secret o petiție mare către guvernul Român, și am iscălit-o mulți români bine însemnați în popor: deputați de Cameră, primari, ajutoari de primari, notari etc. plângându-ne după o ajutorare, un sprijin frățesc și o îndrumare cum se cade, ca să începem redestepțarea, emantiparea și cultura Românilor din Serbia, că suntem cu desăvârșire lipsiți de scoale, biserici, învățători, profesori și preoți românești, și că măsurile șoviniste sârbești ne vor serbiza cu totul într'un scurt timp de vreme: 20—30 ani. Și de loc, nimenea la București sau la România, dintre mari n'au făcut nici un ghest, nici o încercare barem în această privință.

Chiar în August 1911 am fost trimis la București de o mulțime de Români deștepți din Serbia, ca să mă mai plâng și către „Liga Culturală”, dar și către guvern, tot în această privință, și am făcut un memoriu, și în mai multe exemplare le-am dat la „Liga Culturală” în București, d-lui ministru de Externe, d-lui N. Iorga, d-lui Virgil Arion, d-lui Dr. Leonte, d-lui Dr. Murgoci, d-lui Dr. Valaori etc. și după ce nu reușisem nimica, și după ce făcusem enorme sacrificii, am rămas până acuma la România, că de rușinea oamenilor ce m'au trimis cu această misiune, nici nu mă voi mai întoarce.

Domnule Doctor! Eu sunt om simplu, numai cu patru clase primare sârbești, cartea românească am învățat-o dela sine. Citind prin cărțile sârbești și istoria lumii, am aflat ce mai este datoria sfântă a unui om către neamul său. Chiar mărturisind toate suferințele, torturile și înjosirile ale Românilor din Serbia din partea asupritorilor lor Sârbi, în comună, în școală, în armată etc., m'am hotărit ca să lupt în favoarea neamului, și am început acum 7—8 ani, dar în zadar, că la frații noștri în țara mamă, am găsit o amorțeală și neglijență în această privință.¹⁾

Am cerut întâi de toate ca să-mi deie un om învățat, să meargă cu mine în haine simple la Serbia în toate câteși patru județe românești, din sat în sat, să facem o anchetă și o statistică sănătoasă, să însemneze legende, cântece, povești, portul național și altele, dar mult îmi pare rău că nu mi s'a dat. Cu câtă speranță, cu cât curaj și entuziasm am început acest lucru, dar cu cât dezgust acum privesc la toate cele ce mă înconjoară! Cât îmi pare rău, când Serbia un stat mic și sărac putea mereu, încă din 1894, de când știu eu ca băiat de școală, să cheltuească din bugetele statului anual câte 1 1/2 milion de dinari, și societatea Sf. Sava chiar 1/2 milion pentru școli, biserici, preoți, învățători, profesori etc., în Macedonia, Sârbia veche, și Sangeacul Novi-Bazar, și acum mereu culege roade din părțile acelea, că tot a fost pregătit, și Sârbi au fost așteptați de aceia din părțile acelea cu brațele deschise. E, dar țara mamă, pentru noi Românii din Serbia nu poate nici un singur băiat de acolo sau o fetiță să școluiască, cel puțin câte doi, trei ani, și să-i trimeată în Serbia cu cartea, legenda, istoria, cântecul și povestea națională în mână, cu dragoste și entuziasm de neam ca apostoli culturali și deșteptători. Cum făceau și Bulgarii cu copilașii orfani din Macedonia, și le făceau școli tocmai în streinătate prin Paris și Provans²⁾ cu profesori și îngrijitori Bulgari, ca să nu bănuiască nimeni, și iacă că și dânsii răușesc în Turcia. E, dar noi Românii? Vai de mama noastră!

Mi-a părut foarte bine, când am citit scrisul D-voastră trimis dela un prieten al meu, m'am interesat de adresa D-voastră și aflându-o, eacă mă vaet ca către un om de școală și entuziasmat naționalist, cu tot această sfântă idee ca mine, și mă rog să aflați vre-o cale, să pătrungem această amorțire—letargie—și gnițăfă groasă. Să începem o acțiune folositoare și pentru noi săraci români din Serbia.“

Al D-voastră sfimator

I. V.

1) Mângâie-te, iubite și nenorocte frate, că țara mamă n'a fost amorțită numai față de voi, ci față de toți Românii din afară de Regat! (N. R.)

2) Și România a făcut la 1916 un spital românesc, la—Paris! (N. R.)

DARE DE SEAMĂ

„Zile de campanie“ de Al. Lascarov-Moldovanu.

Impresii, Observații, Caracterizări

București, Depozitul general: Librăria Stănculescu. Prețul lei 2.50.

Dintre puținele scrieri care apar în românește, scrise în spiritul vremii prin care trecem, negreșit cartea d-lui Moldovanu este cea mai demnă de remarcat. Credem că a și ajuns la o răspândire largă în cele 3—4 luni de când a apărut.

Volumul „Zile de campanie“ este incontestabil cea mai bună lucrare ce s'a scris asupra campaniei românești din 1913. Autorul chiar a lăsat să treacă timp de doi ani, ca să se perânde toate lucrările de acest gen, scrise în pripă, ca apoi dânsul să dea o lucrare desăvârșită. Și a dat.

Nu e studiu strategic, pentru pretențioși; nu cuprinde nici povestiri extraordinare, pentru cititorii editurci Herz. Sunt însemnările și impresiile unui intelectual român, suflet curat și cinstit, cu dragoste nefățărită pentru țaran—„talpa țării“, de atâți invocată și de toți neglijată. Un povătuitor al poporului, în vreme de pace, care și în timp de campanie a rămas acelaș pentru țărani, frații lui mai mici, a căror viață i s'a încredințat.

Campania din Bulgaria, evident, nu a avut multe peripeții, ca să le poată descrie oricine și totuși să prezinte interes. A fost mai mult o manevră în stil mare, de aceia și scrierile asupra ei au aparența unor note de călătorie. Prin urmare scriitorul a trebuit să fie un spirit fin, un bun observator, excelent mânuitor al condeiului—calități indispensabile pentru o lucrare în acest gen.

D-l Moldovanu întrunește toate aceste calități, la cari se mai adaugă nota caracteristic națională, prin prisma căreia a văzut toate lucrurile. Observații asupra neamului strein, în comparație cu neamul său, cum numai în notele de călătorie ale d-lui Iorga le mai găsim, Impresii și reflexii, descrieri și peisaje cum numai din condeiul d-lui Sadoveanu au mai eșit. Nu lipsesc nici observațiile juste la adresa conducerii, pentru multele greșeli comise; dar acestea nu le face ofițerul concentrat, ci avocatul român, care dorește din suflet să vadă mersul lucrurilor mai bine.

O carte despre care, fără vorbă multă, trebuie să se spună, ca despre orice carte bună, că ea trebuie citită pe deantregul. Din ea vor culege învățăminte multe, toți aceia cari se pregătesc pentru o campanie viitoare, mai mare, pe care o dorește și autorul și pe care i-o urăm din suflet s'o ajungă alături de noi.

! Roman

UN GEST DE DEMNITATE ROMÂNEASCĂ

D. Nicu Filipescu a arătat în sfârșit modul cum trebuie tratată insolența germană. Printr'un gest de admirabilă demnitate și energie, d-sa a trimis la plimbare pe d. von dem Busche, care senin și sfruntat, îi întinsese „prieteneste" mâna, a doua zi după arestarea și umilirea fiului d-lui Filipescu de către autoritățile germane la Lindau. Gestul d-lui Filipescu de sigur nu este „suptire" și „elegant" în sensul etichetei de salon.

Gesturile mari de demnitate și mândrie ale istoriei, nu au fost însă făcute nici odată după prealabila consultare a codului de maniere elegante. Ele au izbucnit din adâncul spontan al unor firi cari prin trecutul și structura lor susfletească intimă, au intrupat totdeauna mândria și conștiința de sine a unui neam întreg. Un astfel de întrupător al conștiinței românești e d. Nicu Filipescu. Această superbă figură de boier român a dat, prin incidentul dela Jockey-Club, o pildă de demnitate care va dovedi nemților că nu toți românii sunt dispuși să primească cu capul plecat orice umilire nemțească. Politica unui stat mic nu poate să fie o politică de oportunitate și umilință perpetuă, de rușinoasă plecare și îngenuchiare în fața fiecărui vecin mai puternic. Ei bine, această leză a umilinții, a lipsei de demnitate pentru statele mici este tocmai teza favorită a politicii germane, reprezentată la noi prin d. von dem Busche. Aceeași mentalitate care a încălcat neutralitatea Belgiei, care a adresat Serbiei prin contele Tisza nota dela Belgrad, care ne-a amenințat pe noi cu soarta unui „obiect de compensațiune", aceeași mentalitate a crezut că poate să trateze, pe un boier din „mica" Românie ca pe vreun bei oare care din Turcia anexată politiceste. Gestul d-lui Filipescu a rechemat pe d. v. dem Busche la realitate. Trufia germană a primit o înfruntare pe care nu o va uita. Ea a silit pe d. v. dem Busche să părăsească saloanele Jockey-Clubului. Dacă d-sa ar fi un om de bun simț, ar cere imediat rechemarea sa pentru a scuti trufașa Germanie de rușinea unui reprezentant diplomatic compromis.

Toți Românii vor saluta în gestul d-lui Filipescu primul act de dezrobire morală de sub jugul-maghiaro-german care, de la începutul războiului, ne apasă cu mai multă trufie decât ori cine înainte. D. Filipescu a scuturat cel dintâi acest jug.

După fapta sa, trebuie să vie și dezrobirea politică.

CRONICA

Politice și Culturale.

Christos a înviat!—Ainviat Fiul Omului! Omul colectiv, omenirea răstignită și reinviată cu moartea-i peste moarte! Auziți popoarelor! Această cântare să fie ea mincinoasă, ori voi sunteți surzi de optsprezece secole?

România va învia și ea ca toate popoarele!..

Așa scria la 1850 un pribeag român, care cutreera Europa, ca să ceară dreptate dela Curțile străine, pentru fara lui nedreptățită. Acest pribeag era I. Eliade Rădulescu, elevul lui Gheorghe Lazăr. Ca și el ne întrebăm și noi azi: România va învia și ea, ca toate popoarele?

D-1 N. Iorga și bugetul.—In cuvântarea sa la discuția generală asupra bugetului, d-l Iorga a spus printre altele, următoarele cuvinte dureroase pentru țară și pentru noi: „Când într'o societate predomină elementul aristocratic, ea are un buget de pensii; când predomină burghezia, are un budget de afaceri, iar când predomină arivismul, are un buget de favoruri. Când într'o societate, toate aceste trei sunt amestecate, ea are bugetul pe care îl avem noi an de an, adică budget de pensii, budget de afaceri, budget de favoruri“.

Cine va scăpa țara de acest sistem nu numai rușinos, dar și cu totul primejdios?

Supărarea d-lui Gurită. — La 1 Aprilie — și nu-i glumă! — publicul cititor de gazete a trebuit să fie adânc emoționat de o telegramă, foarte energetică, pe care un domn Gr. Gurită dela Tecuci a trimis-o ministerului de războiu. Telegrama, publicată în mai multe ziare, are următorul cuprins: „Astăzi mie și altor persoane mi s'au rechiziționat, violându-ne domiciliul, vase de aramă pentru gătit, uroind a ne elibera bonuri pe prețul de 2 lei kgr. Consider un abuz această procedare și fac răspunzător ministerul pentru diferența de preț, în aceste momente când nici vase de tablă nu găsim. Dacă statului îi trebuie aramă, desveliiți acoperișul ministerului de externe și topiți statuetele înșirate pe bulevard“.

Reproducem această telegramă ca un document unic și ca cea mai clasică dovadă a lipsei desăvârșite de patriotism și a inconștienței absolute din zilele noastre. Orice comentariu ar fi de prisos.

Deputați mireni în dieceza Caransebeșului. — „Drapelul“ din Lugoj publică lista deputaților congresuali mireni din Banat. Din cei 15 deputați, ale căror alegeri sunt cunoscute, 2 sunt pretori, 2 magistri, 2 medici, 1 notar, 1 funcționar superior la finanțe, 1 proprietar, 1 „jurnizor pentru armată“ (C. Burdia!) 1 judecător regese și 4 alți funcționari.

Constatăm că în dieceza în care au căzut toți fruntașii naționaliști, în frunte cu Dr. V. Brăncuș, Dr. G. Dobrin, Dr. I. Trătlă, G. Roșu ș. a., a răușit un Burdia și toată ceata de funcționari la dispoziția guvernului.

Ave Tisza....

Demisia d-lui Gala Galaction din direcția revistei „Cronica,” și stăruința lui de-a rămânea colaboratorul ei — încă o dovadă cât de adânc legat se găsește Sfinția Sa de revista pornografiei jilo-germane. D-sa reamintește cazul tipului care divorțează dar păstrează toate relațiile intime cu o femeie compromisă în lumea bună.

Căderea Trebizoudei e un important eveniment militar al războiului.

Înaintarea rușilor amenință tot mai mult Asia mică și legăturile Mezopotamiei cu Constantinopolul. Turcia se va convinge cât de formidabilă a fost nerozia ce ea a săvârșit intrând de bună voie în războiul european. După un an și jumătate de lupte ei pierd afară de sute de mii de morți și răniți, mari întinderi de pământ ca Armenia, jumătate Mezopotamia și partea europeană cedată de bună voie Bulgariei.

„Omul bolnav” merge spre bine...

Interzicerea alfabetului cirilic în Serbia. — E un fapt a cărui brutalitate ne-ar inspira îndoeli în autenticitatea lui dacă nu l'ar anunța ziarele ungurești — în mod pozitiv: guvernatorul militar al părții austriace din Serbia a interzis întrebuințarea alfabetului ciril. Ziarul ungurese „Budapesti Hirlap” adaugă cu cinism că „comandamentul militar urea să apropie și pe calea aceasta populațiunea înapoiată a Serbiei de cultura europeană”. În realitate această nouă brutalitate austriacă e începutul unei politici de deznaționalizare care nu se știe să intervie în manifestațiile cele mai intime și genuine ale vieții naționale a poporului sârbesc.

Pentru orfelinatul din Sibiu. — La Teatrul Național din București s'au dat trei reprezentații în folosul orfelinatului din Sibiu. După cum am aflat ulterior „Teatrul Național” n'are nici un merit în ce privește aceste reprezentații, cari au costat foarte multe parale. Trei sferturi din sumele încasate au fost întrebuințate pentru acoperirea multelor cheltuieli ca: sala Teatrului, orchestra ministerului de instrucție, onorarul unor actori și dansatori etc, etc. Noi în naivitatea noastră crezusem că toți cari au colaborat în vre-o formă oarecare, și-au dat concursul gratuit. De fapt numai domnișoarele din înalta societate — cărora li se cuvin speciale mulțumiri — numai dâncele și-au dat concursul în mod gratuit.

Ca să se știe.

Școala lenei. — Din expunerea de motive a d-lui ministru de finanțe la bugetul statului, reșinem constatarea că „școala lenei este făcută de însuș Statul”. Politicianismul are nevoie de „tot mai multe locuri spre a-și pune în funcțiune pe fii și protejații alegătorilor și agenților electorali”, iar funcționarismului îi trebuie tot mai numeroși funcționari spre a-și impușina lucrarea zilnică sau a compensa nelucrarea celor ce nu făceau nimic*.

Triste constatări pentru vremuri așa de critice.

Moartea unei femei vrednice. — A murit la Braşov, în etate de 78 de ani, doamna Elena A. Popovici, mamă a 11 copii în viaţă. Răposata a fost o inimă nobilă şi caritabilă, care cu toate că avea o familie atât de numeroasă, sprijinea cu căldură pe toţi pe câji îi ştia nevoiaşi. La moartea sa ea nu s'a gândit numai la copiii săi, ci şi la o mulţime de instituţii, cărora le-a testat sume frumoase. Astfel a lăsat 10.000 coroane pentru Masa studenţilor din Braşov, 10.000 cor. pentru Orfelinatul reuniunii femeilor Române de acolo, 10.000 Bisericii Sfântului Nicolae de acolo, 10.000 cor. Reuniunii femeilor române pentru ajutorarea văduvelor sărace, 5000 cor. fondului ziariştilor români şi 5000 cor. societăţii studenţeşti „România Jună“ din Viena, — cu totul deci 50.000 cor.

Prin astfel de suflete s'a consolidat Ardeatul românesc în ultimii 50 de ani, atât moralmente cât şi materialmente.

Odihnească în pace nobila binefăcătoare şi bunul Dumnezeu să-i dea neamului nostru încă multe suflete ca acestea, cari nu se gândesc numai la familia proprie, ci şi la întreg neamul din care face parte!

Anunţuri şi Anunţuri. — În ziarele din România, dintre cari unele produc proprietarilor sute de mii pe an, nu se poate ceti nici odată vre-un anunţ care să nu fie plătit şi care să urmărească scopuri culturale şi naţionale desinteresate. În ziarele sărace de peste munţi, care n'au produs proprietarilor decât doar trei ani de fermiţă la Vaş şi la Seghedin, dar cari au avut în schimb o puternică înrăurire asupra vieţii naţionale, cetim adeseori lunar anunţuri gratuite al căror scop e de obicei un scop mare şi sfânt. Astfel d. e. în Nr. 67 al „Gazetei Transilvaniei“, cetim pe aproape $\frac{3}{4}$ de pagină, «Pomelnicul iubijilor răposaji, în a căror memorie s'au făcut donaţiuni pentru Masa studenţilor români din Braşov», şi aceasta în vederea parastasului solemn care s'a ținut la Buna Vestire în Biserica Sfântului Nicolae din Braşov. Acest pomelnic, care cuprinde vre-o 7—800 de nume, e un adevărat pomelnic naţional, a cărui cetire determină pe cetitor spre aliceva, de cât spre deşertele şi trecătoarele plăceri pe cari le excită anunţurile grase şi gras plătite ale gazetelor dela Bucureşti, cari produc anual sute de mii de lei şi sute de mii de păcate şi de crime..

Invăţătorii refugiaţi. — Ministerul de culte a fixat o dată pentru examenul de definitivat al învăţătorilor refugiaţi din Transilvania şi Bucovina, ziua de 18 Aprilie a. c., Examenul se va ţine la şcoala Normală din Iaşi.

Congresul „Ligii culturale“. — Unele ziare au anunţat că „Liga culturală“ se pregăteşte să-şi ţie în curând congresul ei anual. Timpul şi locul ţinerii congresului se pare că încă nu sunt fixate.

Din parte-ne ne bucurăm că Liga dă un oarecare semn de viaţă şi aşteptăm cu nerăbdare congresul care poate că va răuşi să facă din această instituţie, ceace ar fi trebuit să fie neapărat în aceste vremuri,

Olimpia și Zaharia Bârsan, societari ai Teatrului Național.— Aflăm cu bucurie, că d-na și d-l Bârsan a fost înaintați societari ai Teatrului Național. Iată o înaintare dreaptă și de mult meritată. Felicităm pe d-l Alex. Mavrodî, Directorul General al Teatrelor pentru dreptatea ce a făcut-o acestor entuziaștii în arta lor, acestor artiști adevărați cari n-au avut și nu au alt sprijin decât talentul și o muncă onestă și cu totul de-sinteresată. În mărețul templu al artei dramatice românești acești doi artiști meritau de mult să se apropie de altar și să slujească și ei. acolo din prisosul sufletelor lor frumoase.

Intrevederea Burián-Bethmann-Hollweg va fi avut rostul ei pe care, firește, e greu să-l ghicim. Este însă semnificativ că ea s'a produs a doua zi după cuvântarea d-lui Bethmann-Hollweg. Poate că această cuvântare a produs unele nemulțumiri sau nedumeriri între diplomații unguri Burián și Tisza; poate că ei nu au dorit decât unele explicații sau complectări ale programului lor expus de cancelarul german. În convorbirile d-lor Burián și Bethmann-Hollweg este însă probabil că s'a discutat și atitudinea României care pentru austro-germani a rămas un punct nelămurit care nu încetează a le pricinui oare-care îngrijorare, poate nu prea mare acuma, dar crescând în măsura în care se prelungește războiul și se uzează rezervele austro-germane.

Universitatea din Cernăuți vestește pe studenții ei că cu ziua de 1 Maiu a. c., își va reîncepe cursurile întrerupte prin invaziunea rusească. Acum un an și jumătate când eleau fost curmate de intrarea Rușilor, când armatele austriace au fost bătute și demoralizate se retrăgeau, de sigur bieții studenți români și-au făcut iluzia că niciodată la universitatea din Cernăuți cursurile nu se vor mai face în nemțește și că a sunat ora când limba românească va intra în drepturile sale. Ce iluzii naive, spulberate de neutralitatea României.

Ziarul unui Pierde-vară.—Volumul de poezii al marelui și astăzi nedreptățitului nostru poet Gh. Coșbuc a apărut într'o nouă ediție în colecțiunea Sfetea. Cu această ocazie d. N. Iorga face în „Drum Drept” o caracterizare frumoasă a artei lui Coșbuc: „Nu se poate mai multă plasticitate și dramatism decât în aceste abea două sute de foi în care este tradiție populară, este superstiție demonică, este clasicism, este imaginație creatoare și personificare a naturii și șăgălnicie ușoară și zguduire tragică și simple pagini de viață”.

Un simptom din Ardeal.—Pentru atmosfera în care au decurs alegerile de deputați sinodali și congresuali din Transilvania e caracteristic faptul că d. Dr. Petru Ionescu, consilier în ministerul de culte din Budapesta, care niciodată nu fusese până aci deputat în congres, de astădată a fost ales în 3 sau, dacă nu ne înșelăm, chiar în patru cercuri! Dacă contele Tisza și renegatul Șeghescu ar fi fost și ei greco-orientali, nu ne îndoiim, că ar fi fost aleși și ei, cel puțin în câte 14 cercuri.

„Pe două tablouri”.—Supt acest titlu ziarul „Acțiunea”, probabil prin peana liniștită și elegantă a d-lui Tache Ionescu, comentează faptul că Crucea roșie ungurească a trimis Crucii roșii rusești condoleanțe pentru torpilarea „prin eroare”, zic ungerii—a vasului—spital „Portugal” în Marea Neagră. Ipocritele condoleanțe ungurești, spune autorul, sunt o dovadă că ungerii joacă în același timp pe două tablouri: pe al Germaniei și pe al Quadruplei.

Intenția ungerilor de a se pune bine cu Rusia pentru eventualitatea victoriei rusești e evidentă și ea trebuie urmărită cu atențiune de guvernarea noastră.

O ligă contra luxului excesiv.—Dar nu la București, ci la Budapesta. Iată cum anunță un ziar unguresc: numeroase doamne din aristocrația ungurească au format o ligă pentru combaterea exceselor modei. Liga va introduce o modă națională care va ține socoteală de principiile economiei în materialele de toate felurile. În fruntea mișcării e soția marchizului de Pallavicini. Liga va fixa de acord cu comerțanții, croitorii, cu atelierile de mode etc., o modă dela care niciuna din membre nu va putea să se abată. Membrele vor purta însemne. Noua modă va fi pusă în aplicare la începutul verii viitoare. La București nu avem nevoie de asemenea instituții....

Copilărie franțuzită.—D-I Petronius vorbind în N-r dela 5 l. c., al *Viitorului* despre copilăria franțuzită a multor intelectuali români, zice că s'a făcut o vină aceluia care vorbesc prea mult franțuzește. Se știe oare că în mulți dintre noi această limbă evocă pe bunica blajină și pe unchiul „libre penseur” de altă dată?

Pentru noi e foarte interesant să observăm că în scrisul d-lui Petronius totul e franțuzesc, afară de limbă. Intreaga mentalitate, toate exemplele, toate comparațiile din articolele d-lui Petronius sunt franțuzești și numai franțuzești.

Creдем că nu greșim când zicem că un popor crescut în elementele de cultură ale altui popor, încetează în mare parte să fie el însuși. Vai de cultura românească răsărită pe un fond strein.

Revista Bucovinei.—Mai mulți refugiați români din Bucovina au început să publice la București o revistă cu titlul de mai sus. Creдем că, în mijlocul potopului de reviste nouă care apar pentru ambițiile personale, uneori de foarte scurtă durată, a redactorilor lor, această revistă merită să trăiască.

Ea aduce o notă cu totul nouă față de publicațiile existente și anume ne vorbește despre suferințele și despre așteptările celui mai sfânt petec de pământ românesc.

Dorim ca glasul țărilor lui Ștefan Voevod să fie ascultat, înțeles și urmat.

Concertul doamnei Lucia Cosma.—Doamna Lucia Cosma, bine-cunoscuta cântăreață a Ardealului, a dat în Dumineca Floriilor un frumos concert al cărui venit a fost destinat pentru orfelinatul din Sibiiu. La acest concert și-a dat concursul său și maestrul G. Enescu, precum și d-nii D. Dimitriu, A. Papazoglu și F. Fuchs.

Concertul, foarte bine cercetat, a fost la înălțimea așteptărilor. Orfanii Ardealului vor trebui să fie recunoscători artiștilor cari și-au făcut o plăcere din osteneala depusă pentru ei.

CRONICI MĂRUNTE

— Germanii evaluează pierderile franceze la Verdun la 150.000 de oameni. După o cheie stabilită tot de germani, cu prilejul ofensivei anglo-franceze din toamna trecută, urmează că ei au pierdut la Verdun cam de 3—4 ori mai mulți oameni ca francezii, adică cel puțin o jumătate milion de oameni.

— Se pare că Săptămâna Patimilor e, în acest an, și săptămâna interviurilor. De astă dată s'au lăsat să fie intervieuați d-nii Carp, Marghiloman, Stere, căutând fiecare, în parte, să apară în rolul lui Crist mântuitorul. Firește, toți trei vorbesc prin zierele nemțești și după gustul publicului cetitor german. Nici nu se putea altfel....

— Într'un interview acordat ziarului „Berliner Tageblatt“ d. P. P. Carp declară, că „dacă guvernul (român) vrea, poate să meargă mâine cu Puterile Centrale și nu se va ridica un gias contra lui“. Iți vine să crezi, că d. Carp trăește în Bulgaria....

— O nouă invențiune austriacă permite de a se face stoffe de haine și rufărie din—urzici. S'a luat dispozițiunea ca paraginile sterpe să fie semănate cu aceeași plantă. Austria va purta în viitor haina lui Nessos.

— „Agenția Ștefani“, anunță din Londra că prin întinderea vârstei militare la 45 de ani și prin introducerea treptată a femeilor în industriile de război Anglia va putea să mai mobilizeze alte 2 milioane de oameni (peste cele 4 milioane de astăzi).

— Pentru întâia oară d. Venizelos se ridică pe față împotriva palavrelor și prăpăstiilor dezbătute în presa străină cu o limbuție puțin regală de regele Constantin al Greciei. D-sa nu crede ca Regele său, că, Bulgarii, intrați odată în Grecia, o vor părăsi de bună voie.

— Noul ministru de război rus d. Suvaiev a declarat, că războiul va mai dura încă multă vreme.

BĂRȚI ȘI REVISTE PRIMITE LA REDACȚIE:

„Ramuri“, Anul I, n-ru 6, revistă politică săptămânală. Redacția și administrația: Craiova.

„Noua Revistă Română“, An. IV, n-ru 18. Redacția și administrația: București, str. Pasagiul Imobiliara, 3.

„Revista Idealistă“, An. XIV, n-ru 3. Redacția și adm.: București, Calea Victoriei, 208.

„România Viitoare“, An. II, n-ru 31-32, ziar politic săptămânal. Red. și adm.: Ploești.

„Revista Bucovinei“, An. I, n-ru 1. Red. și adm.: București, Pasagiul Român, 14.

„Propășirea“, An. I, n-ru 10. Publicațiune bilunară a societății elevilor Liceului „Unirea“, Focșani.

„Viața Literară“, An. II, n-ru 5-6. Revistă bilunară. Red. și adm.: Craiova.

„Chemarea“, An. I, n-ru 1. Revistă lunară, organul cercului studențesc Doljan. Red.: București, str. Eroului, 12.

Toate cărțile, revistele, manuscrisele, și scrisorile cari primesc redacția „Tribunei“, să se adreseze la: București, Str. Grațiasă, 13.

Aceia dintre on. abonați cari nu vor să ne trimită abonamentul prin poștă, îl pot plăti la mâna incasatorului nostru, d. Dem. Ionescu-Cerbureanu care se va prezenta în persoană sau printr'un incredințat al său.

On. abonați au tot dreptul de a prelinde incasatorului să umple chitanța de plată și contrachitanța în prezența lor.

LIBRĂRIA PAVEL ȘURU

85 — Calea Victoriei — 85
(vis-a-vis de Biserica Albă)

Are două secții:

I) **Librăria propriu zisă**, cuprinzând tot felul de cărți române și streine și în special de cuprins religios; tot felul de rechizite școlare. Librăria se însărcinează a procura orice carte română sau străină i s'ar cere. Autorii de cărți religioase sunt rugați să trimită librării operele lor spre a fi vândute.

II) **Secția cultului** conținând: vesminte bisericești, candel, potire, discuri, cădelnițe, icoane de tot felul simple și îmbrăcate și tot felul de obiecte bisericești făcute din stofele și metalele cele mai fine. Prețurile mai avantajoase ca oriunde.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
A apărut:

ATAACUL

însemnările din război
ale unui soldat român din
armata Austro-Ungară

de **Cassian R. Munteanu**

Prețul lei 1.50. — A se cere la toate librăriile din țară.

Abonați, cetiți și răspândiți

„LIBERTATEA“ (DIN ARDEAL)

Cea mai bună gazetă pentru popor

Redactată de Părintele **I. MOȚA** (din Orăștie).

— Redacția și Administrația: București, Str. Fântânei 100. —

Abonamentul foil „Libertatea”, cu adaosul ei literar, Poziția interesantă la un loc,
este: lei 6 pe an, lei 3 pe 1/2 an.

Toate cererile de abonament, schimbările de adrese, reclamații asupra numerilor nepripute, plata abonamentelor se vor face la Administrația revistei: Craiova, Tipografia „Ramuri”, Str. Liceului No. 5.

ABONAMENTUL:

1 an — 10 lei

|

6 luni — 5 lei